

Metodické odporúčanie na tvorbu plánu manažmentu výskumných dát

Cieľové skupiny: grantové agentúry, vysoké školy, SAV a iné inštitúcie vykonávajúce výskum

Spracoval: Centrum vedecko-technických informácií SR

Zverejnené: 2025

Licencia: Metodické odporúčanie je zverejnené pod licenciou CC BY 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

Obsah

Zoznam skratiek	4
Základná terminológia	5
Článok 1 Úvodné ustanovenie	6
Článok 2 Všeobecné informácie	6
Článok 3 Manažment výskumných dát a DMP	7
Článok 4 Tvorba plánu manažmentu výskumných dát	8
1. Žiadosti o granty financované z verejných zdrojov	8
2. Splnenie podmienok Európskej komisie	8
Článok 5 Obsah plánu manažmentu výskumných dát	9
Článok 6 Hodnotenie plánu manažmentu výskumných dát odporúčania pre hodnotiteľov	11
Článok 7 Záverečné ustanovenia	12
PRÍLOHA 1	13
NÁSTROJE NA TVORBU PLÁNU MANAŽMENTU DÁT	13
1. Argos.....	14
2. DMP online	14
3. DMP Tool	14
4. Data Stewardship Wizard	14

Zoznam skratiek

CC – Creative Commons, organizácia a licencie

DMP – Data Management Plan

FAIR – Findable, Accessible, Interoperable, Reusable (dáta)

Základná terminológia

FAIR dáta – sú dáta, ktoré spĺňajú požiadavky vyjadrené princípmi FAIR, metodického súboru odporúčaní na digitálne spracovanie, publikovanie a používanie výskumných dát. Akronym FAIR vyjadruje požiadavky vyhľadateľnosti, dostupnosti, interoperability a opakovanej použiteľnosti (FAIR = Findable, Accessible, Interoperable a Reusable).

Metadáta – sú štruktúrované dáta (údaje) nesúce informácie o primárnych dátach, „dáta o dátach“.

Otvorená veda – prístup k výskumnému procesu založený na spolupráci, zdieľaní a otvorenom šírení poznatkov pomocou optimálneho využitia digitálnych technológií a aplikovania princípov otvorenosti v každom aspekte výskumného cyklu.¹

Manažment výskumných dát – je pojem, ktorý opisuje organizáciu, ukladanie, uchovávanie a zdieľanie dát zhromaždených a použitých vo výskumnom projekte. Vďaka dobre premyslenej, štruktúrovanej a zdokumentovanej stratégii manažmentu výskumu bude výskum časovo efektívny, reprodukovateľný a bezpečný.

Plán manažmentu dát (z angl. Data Management Plan, DMP) – je nástroj uľahčujúci manažment výskumných dát. Umožňuje vedcovi systematicky premýšľať o dátovom manažmente, robiť strategické rozhodnutia v správnom čase, ujasniť si so spolupracovníkmi očakávania ohľadom projektu, zjednotiť si so spolupracovníkmi postupy a spôsob dokumentácie.

Repozitár – je online úložisko určené na dlhodobé uchovávanie digitálnych objektov a ich sprístupňovanie. V repozitároch sa ukladajú akékoľvek typy dokumentov v elektronickej forme, od textových (monografie, alebo ich časti, výskumné správy, zborníky, články) až po multimediálne, ako aj výskumné dáta, a to s cieľom ich dlhodobého uchovávania.

Trvalý identifikátor – dlhodobý odkaz na digitálny zdroj. Slúži na jednoznačnú identifikáciu a lokalizáciu digitálnych objektov. Príkladom trvalých identifikátorov sú identifikátory ORCID alebo DOI.²

Verejná licencia – typ licenčnej zmluvy, ktorou nositeľ autorských práv udeľuje súhlas iným používateľom na použitie daného diela za určitých podmienok. Slúži ako spôsob ochrany autorských práv, je bezvýhradná, bezodplatná a nemožno ju vypovedať. Príklady verejných licencií sú licencie Creative Commons, OGL, NGL, MIT atď. Verejná licencia je súčasťou (extenziou) slovenského autorského zákona.³

Výskumné dáta – sú „zaznamenaný faktografický materiál všeobecne akceptovaný vo vedeckej komunite ako potrebný na overenie výsledkov výskumu vrátane súborov dát používaných na podporu vedeckých publikácií.“⁴

¹ Fostering Open Science (<https://www.dcc.ac.uk/blog/fostering-open-science>)

² Digital Preservation Handbook (<https://www.dpconline.org/handbook/technical-solutions-and-tools/persistent-identifiers>)

³ Autorský zákon č.185/2015 (§ 76 Verejná licencia)

⁴ Imed Bouchrika. What Is Research Data Management (RDM) in 2024? [Citované dňa 12.1.2024]. Dostupné na <https://research.com/education/research-data-management>

Článok 1 - Úvodné ustanovenie

Cielom metodických odporúčaní je poskytnúť informácie a návod **k procesu tvorby plánu manažmentu dát**. Odporúčania sú primárne určené grantovým agentúram poskytujúcim granty financované z verejných zdrojov. Slúžia ako pomôcka pri definovaní štruktúry a typu plánu manažmentu výskumných dát, ktoré vzniknú v priebehu výskumu financovaného z verejných zdrojov. Odporúčanie môžu rovnako využiť aj iní financovatelia výskumu alebo vedecko-výskumné a akademické inštitúcie pri stanovovaní pokynov na správu výskumných dát v inštitúcii.

Obsahom metodických odporúčaní sú všeobecné informácie (čl. 2) o charaktere metodického odporúčania na tvorbu plánu manažmentu výskumných dát s ohľadom na domáce výskumne prostredie a základné usmernenia v danej veci. Následne sú v texte uvedené konkrétne návrhy k manažmentu výskumných dát (čl.3). Metodika poskytuje strategické odporúčania pri tvorbe plánu manažmentu výskumných dát (čl. 4), obsahu plánu manažmentu výskumných dát (čl. 5), hodnotenie plánu manažmentu výskumných dát (čl. 6), záverečné ustanovenia a prílohu - nástroje na tvorbu plánu manažmentu dát.

Článok 2 - Všeobecné informácie

Plán manažmentu dát (ďalej ako DMP, z angl. Data Management Plan) je nástroj uľahčujúci manažment výskumných dát. Je to dokument, ktorý umožňuje vedcovi systematicky premýšľať o dátovom manažmente, robiť strategické rozhodnutia v správnom čase, ujasniť si so spolupracovníkmi očakávania ohľadom projektu, zjednotiť si so spolupracovníkmi postupy a spôsob dokumentácie, špecifikovať, aké dáta sa budú vytvárať pred, počas aj po uskutočnení výskumu.

DMP nehodnotí výskum – vysvetľuje, aké dáta bude vedecký pracovník počas výskumného projektu generovať, aký je ich účel, kde budú uložené, kto a ako k nim bude mať prístup po skončení projektu.

Na tvorbu DMP sa môžu využiť **online nástroje** na tvorbu DMP.

Výskumné dáta sú všetky zhromaždené, nespracované dáta, ako aj analyzované alebo vygenerované dáta, a to v najrôznejších formátoch: digitálne aj nedigitálne dáta (napríklad vzorky, vyplnené dotazníky, zvukové nahrávky a i.).

Tieto dáta v súlade s princípmi otvorenej vedy a FAIR archivujeme, zdieľame a šírimo s cieľom umožniť vedcom pri riešení iných projektov získať lepší prehľad o už existujúcich dátach, vďaka čomu dochádza k šetreniu verejných zdrojov a akcelerácii výskumu. Preto financovatelia výskumu, od nadácie po štátne agentúry či európske inštitúcie, zavádzajú vypracovanie DMP ako jednu z podmienok pridelenia finančných prostriedkov na výskum.

Článok 3 - Manažment výskumných dát a DMP

Plánovanie správy dát je základnou súčasťou úspešného výskumného projektu v inštitúcii. Nedostatočný manažment dát môže viesť k strate citlivých osobných dát.

DMP pomôže zabezpečiť, aby výskumné dáta generované v rámci vedeckého projektu boli dobre a bezpečne spravované a opakovane použité.

DMP je živý dokument pre výskumný projekt, ktorý obsahuje informácie o tom, kto dáta vytvára, akými dátovými politikami sa riadi, aké sú pravidlá prístupu a vlastníctva, aké postupy riadenia boli určené a kto je za čo zodpovedný.

DMP pomáha dodržiavať politiku manažovania výskumných dát inštitúcie. Každá inštitúcia môže mať vlastnú politiku týkajúcu sa manažmentu dát, vrátane toho, aké informácie by sa mali zhromažďovať a archivovať spolu s dátami z výskumu a publikáciami. Neexistuje jediná striktne daná forma DMP, rôzne inštitúcie môžu klásť dôraz na rôzne časti procesu manažmentu dát a konečný DMP môže vyzeráť rozdielne pre rôzne projekty. Obsah DMP sa tiež odvíja od typu výskumu a druhu zbieraných dát, čo znamená, že zatiaľ čo pre dáta z lekárskeho alebo sociologického výskumu môžu byť dôležité otázky týkajúce sa etiky a spracovania osobných údajov, pre výskum v oblasti biológie alebo fyziky, kde sa pracuje s veľkými objemami dát, môžu byť dôležitejšie otázky týkajúce sa ukladania a zálohovania dát.⁵

Inštitúcia môže podporovať tvorbu DMP napr. odbornými radami, prípadne odkazovaním na bezpečné úložiská alebo rôznymi kurzami a workshopmi. Aj keď s vedeckými dátami pracujú všetci členovia projektového tímu, niekto by mal zodpovedať za výber a používanie správnej metodiky. V rámci inštitúcie, ktorá rieši viacero projektov, môže byť ustanovený koordinátor, ktorý sprostredkúva koordináciu technickej podpory a spoločnú komunikáciu s externými službami. Vypracovanie DMP dáva inštitúcii signál, že výskumný tím má seriózny prístup k manažmentu výskumných dát, čo zahŕňa zodpovedný prístup k finančným prostriedkom a účastníkom výskumu.

Inštitúcia by taktiež mala mať vypracovanú **politiku k výskumným dátam**. Politika by mala vychádzať zo zákonov, očakávaní, prípadne požiadaviek vydavateľov, financovateľov alebo učeníých spoločností a súvisiacich inštitucionálnych politík. Politika manažmentu výskumných dát popisuje:

1. spôsob archivácie výskumných dát,
2. práva a prístup k dátam, zodpovednosť za dáta, typ použitej licencie,
3. spracovanie dát z výskumu, embargo na dáta,
4. vyhľadanie vhodného repozitára na ukladanie dát.

⁵ CUNI (2024): [Správa výskumných dát](#)

Článok 4 - Tvorba plánu manažmentu výskumných dát

1. ŽIADOSTI O GRANTY FINANCOVANÉ Z VEREJNÝCH ZDROJOV

Kľúčovým benefitom plánu manažmentu dát pre grantové agentúry je **informovanosť** – grantová agentúra disponuje informáciou, kde sú uchovávané dáta vygenerované z finančných prostriedkov projektu, kde budú uchovávané po ukončení výskumu, kto všetko k nim má prístup a ako sa prípadne budú opakovane využívať. Ide svojím spôsobom o preventívny a zároveň kontrolný mechanizmus.

Motivuje vedeckých pracovníkov definovať postupy súvisiace s dátami ešte pred začiatkom výskumu, čím vytvorí jednotný rámec pre spoluprácu (predchádza odlišným očakávaniam, nedorozumeniam a nezhodám v rámci vedeckej spolupráce), vopred uvažuje o rizikách a riešení rôznych eventualít počas výskumu.

Je zrejmé, že niektoré výskumné projekty nevytvárajú dáta. V týchto prípadoch grantová žiadosť obsahuje priestor na možnosť voľby, kde sa uvedie, či:

1. projekt generuje dáta a treba vypracovať DMP alebo
2. projekt negeneruje dáta, s vysvetlením, prečo nie je potrebné DMP vypracovať.

Očakáva sa, že dáta vzniknuté z výskumu, ktorý grantová agentúra financuje, budú po prípadnom období exkluzivity sprístupnené verejnosti. Plány manažmentu dát by mali obsahovať prehľad o tom, ako bude tento cieľ dosiahnutý. Akékoľvek dôvody, prečo dáta nakoniec nebudú zdieľané, by mali byť vysvetlené (napr. legislatívne, etické, obchodné dôvody, otázky ochrany súkromia a bezpečnosti).

V praxi obsahuje DMP súbor otázok, ktoré tvoria súčasť projektovej žiadosti. V prvej verzii DMP nie je potrebné odpovede na všetky otázky. DMP má byť živým dokumentom, v ktorom sa aktualizujú informácie o dátach priebežne, ako projekt postupuje – napríklad v súlade s priebežným hodnotením projektu. V čase ukončenia projektu však musí byť DMP kompletný a sfinalizovaný.

2. SPLNENIE PODMIENOK EURÓPSKEJ KOMISIE

Pri rámcovom programe Horizont Európa⁶ sa príjemca zaväzuje zodpovedne manažovať výskumné dáta, ktoré v rámci projektu vznikli v súlade s princípmi FAIR. Manažment dát je povinný pre projekty, ktoré vytvárajú alebo opakovane používajú dáta. Úplný DMP sa vo fáze predkladania nevyžaduje, ale musí byť predložený najneskôr 6 mesiacov od podpisu grantovej zmluvy.

V prípade, ak sa vyžaduje využívanie federatívnych repozitárov European Open Science Cloud (EOSC), by žiadatelia mali vo svojich návrhoch výslovne uvádzať využívanie takýchto repozitárov. Vo výnimočných prípadoch, ak ide o prípade verejnej núdze a ak si to vyžaduje pracovný program, by sa mal predložiť úplný DMP už pri predkladaní návrhov alebo najneskôr do podpisu dohody o grante.⁷ Šablóna/Tlačivo DMP je uvedený v časti šablóny/tlačivá (Templates an Forms) v referenčných dokumentoch portálu Európskej komisie – Financovanie a verejné súťaže.⁸

⁶ [Horizont Európa](#)

⁷ [Otvorená veda v programe Horizont Európa](#)

⁸ European Commission (2024): [Funding & Tender portals](#)

Žiadateľ o grant musí splniť tieto podmienky:

1. vytvoriť DMP a pravidelne ho aktualizovať,
2. uložiť dáta do dôveryhodného repozitára, čo najskôr je to možné,
3. prostredníctvom repozitára zabezpečiť otvorený prístup k uloženým dátam v súlade s princípom “as open as possible, as closed as necessary”,
4. spresniť, aké nástroje sú potrebné na použitie dát potrebných na opakované použitie alebo validáciu dát.

Náklady spojené s manažmentom výskumných dát a ich sprístupnením sú uznateľnými nákladmi počas trvania grantu.

Európsky cloud otvorenej vedy poskytuje európskym výskumníkom, inovátorom, spoločnostiam a občanom združené a otvorené multidisciplinárne prostredie, kde môžu publikovať, vyhľadávať a opakovane využívať dáta, nástroje a služby pre výskum, inovácie a vzdelávanie. Cieľom je zabezpečenie:

1. bezproblémového prístupu,
2. dodržiavanie princípov FAIR pri manažmente výskumných dát,
3. a spoľahlivé opakované použitie výskumných dát a všetkých ostatných digitálnych objektov vytvorených počas životného cyklu výskumu (napríklad softvér).

Článok 5 - Obsah plánu manažmentu výskumných dát

Plán managementu výskumných dát umožňuje otvorený prístup k výskumným dátam, znižuje riziko straty výskumných dát a je neoddeliteľnou súčasťou dobrej vedeckej praxe. DMP sa predkladá grantovej agentúre v štádiu podania žiadosti o projekt, pričom okruhy otázok (obsah) plánu môže agentúra stanoviť v súlade s potrebami špecifickými pre projekt.

Okruhy tém, ktoré môže DMP pokrývať sa zvyčajne týkajú:

1. Plánovania výskumu
2. Dokumentácie výskumu
3. Formátovania dát
4. Uchovávaní dát
5. Právnych a etických otázok (dôvernoscť údajov, súhlasy)
6. Autorských práv
7. Zdieľania dát

Jednotlivé témy sú pokryté v konkrétnych otázkach, na ktoré musí vo formulári DMP žiadateľ stručne odpovedať.

Okruhy otázok, ktoré je možné zahrnúť do DMP:

1. **Základné informácie o projekte – administratívne dáta** (názov projektu, meno a ID riešiteľov projektu, krátky opis výskumu)
2. **Aký je formát, rozsah a pôvod dát?**
 - Vysvetlite, ako budú dáta generované, uchovávané a zdieľané. Popíšte rozsah dát, ich pôvod a čo je ich účelom. Uveďte, aké typy a formáty dát použijete (napr. textové formáty, obrázky, fotografie, štatistiky a podobne).⁹
 - Taktiež uveďte, či dáta, ktoré ste použili, boli použité už predtým.
3. **Sú k dispozícii metadáta?**
 - Uveďte, aké metadáta budú k dispozícii, aby ostatní vedeli vaše dáta vyhľadať. To sa týka informácií ako názov súboru, zdrojové dáta, identifikátor autora (napr. ORCID)¹⁰ a podobne.
 - Určite, ako dlho budú dáta prístupné a uistite sa, že metadáta budú dostupné aj potom, ako už prístup k dátam nebude možný. Vyberte si vhodnú licenciu na metadáta.¹¹
 - Uveďte, či budete používať všeobecnú alebo odborovú schému metadát.¹²
4. **Ako sa budú dáta uchovávať a zálohovať v priebehu výskumu?**
 - Kto k nim bude mať prístup?
 - Ako bude zabezpečená bezpečnosť dát?
5. **Kde budú dáta uložené po ukončení výskumu? Budú uložené v dôveryhodnom repozitári?**
 - Pre dlhodobé uchovávanie sa rozhodnite, ktoré z dát sa budú uchovávať a ako dlho.
 - Vyberte vhodný dátový repozitár alebo iné úložisko.
 - Ak vaše dáta obsahujú odkazy na iné dáta, napríklad na súbory dát z predchádzajúceho výskumu, nezabudnite ich uviesť.
 - Uveďte, či repozitár prideluje trvalý identifikátor DOI na dáta.
6. **Majú dáta trvalý identifikátor?**
 - Uveďte trvalý identifikátor dát, ak im bol pridelený.
7. **Sú dáta verejne dostupné?**
 - Určite, či budú dáta dostupné bez obmedzení a licencované pomocou verejných licencií.¹⁴
 - Ak sa niektoré súbory dát nemôžu zdieľať (alebo ich možno zdieľať obmedzene), vysvetlite prečo.
8. **Aké sú finančné náklady na zabezpečenie uchovávania a prístupu k dátam projektu?**
 - Určite náklady na uloženie, opakované použitie, bezpečnosť a podobne, a taktiež ako budú tieto náklady pokryté.
9. **Existujú alebo mohli by vzniknúť etické alebo právne problémy, ktoré by mali vplyv na zdieľanie dát?**
 - Uveďte, ako sa budú riešiť prípadné etické otázky (napr. osobné údaje, biologické vzorky, komerčné dáta), otázky duševného vlastníctva (napr. práva a povinnosti spojené s používaním dát iných strán, autorské práva) a podobne.
 - Ak sa uplatňuje embargo na publikovanie, napr. z dôvodu ochrany duševného vlastníctva (napr. pri patentoch), špecifikujte, prečo a ako dlho bude trvať.
 - Ak je to potrebné, vytvorte komisiu, napr. na schvaľovanie žiadostí na prístup k osobným/citlivým dátam.

⁹ Prehľad formátov poskytuje napr. UK Data Service (2022): [Recommended formats](#)

¹⁰ ORCID (2022): [Create your ORCID ID](#)

¹¹ Pre metadáta sa odporúča [licencia CCO](#)

¹² Viac informácií: <https://www.dcc.ac.uk/guidance/standards/metadata>; <https://rdamsc.bath.ac.uk>

¹³ Vybrať si môžete napríklad z databázy dátových repozitárov [re3data](#)

¹⁴ OKF (2022): [Conformant licenses](#)

Uvedený zoznam otázok, ktoré môžu byť zahrnuté do DMP nie je konečný. Grantová agentúra ho môže rozšíriť alebo zúžiť podľa potrieb špecifického projektu. Pri tvorbe formulára DMP sa už vopred môžu zohľadniť princípy FAIR. Grantová agentúra môže využiť pri tvorbe formulára DMP využiteľné nástroje. Tieto sú uvedené v [Prílohe 1](#).

Článok 6 - Hodnotenie plánu manažmentu výskumných dát odporúčania pre hodnotiteľov

Väčšinu dát vytvorených v priebehu výskumu je možné úspešne archivovať a zdieľať. Niektoré výskumné dáta sú však citlivejšie ako iné. Je zodpovednosťou žiadateľa o grant zvážiť všetky otázky týkajúce sa dôvernosti, etiky, bezpečnosti a autorských práv ešte pred začatím výskumu. Akékoľvek otázky týkajúce sa zdieľania dát (napr. autorské práva alebo dôvernosť dát) by sa mali v pláne riadne zvážiť, pričom by sa mali prediskutovať možné riešenia s cieľom optimalizovať zdieľanie dát.

Čo je potrebné skontrolovať/posúdiť?

- Posúďte kvalitu navrhovaného DMP a vyjadrite sa, či boli vhodné a realisticky zvážené požiadavky na manažment dát na maximalizáciu ich zdieľania.

Hodnotenie už existujúcich dát

- Posúďte, či boli zohľadnené a hodnotené sekundárne zdroje dát, či projekt naozaj nevytvára nové dáta (ak to deklaruje), a ak sa používajú už existujúce dáta, či sú zohľadnené autorské práva a práva duševného vlastníctva.

Informácie o nových dátach

- Informácie o nových dátach sa majú predkladať primerané a realistické. DMP má pokrývať všetky dáta z výskumu a má obsahovať dostatočné informácie o tom, ako sa dáta zbierali a v akých formátoch budú analyzované a uložené.

Zabezpečenie kvality dát

- DMP má obsahovať informácie o postupoch na zabezpečenie kvality (toto zahŕňa metódy na validáciu dát alebo štandardy uplatňované počas zberu dát a dodržiavanie kódexov výskumnej praxe).

Zálohovanie a bezpečnosť dát

- Posúďte, či je opísaný postup zálohovania dát vhodný na daný účel a či sa uvažuje o zálohovaní viacerých médií a kópií. Využíva sa inštitucionálna alebo iná záväzná politika na inštitúcií? Ak sa zhromažďujú citlivé dáta, zvažujú sa vhodné bezpečnostné opatrenia (šifrovanie, anonymizácia a iné) v súlade so zákonom o ochrane osobných údajov? Odrážajú navrhované opatrenia existujúce osvedčené postupy?

Možné problémy pri zdieľaní dát

- Treba zohľadniť všetky prekážky zdieľania dát, aj to, či existujú stratégie na riešenie týchto problémov (ako napr. súhlas účastníkov so zdieľaním dát z výskumu alebo anonymizácia a regulácia prístupu k dátam).

Práva duševného vlastníctva

- Treba posúdiť, či sú v DMP dostatočne definované autorské práva¹⁵ – kto je/bude autorom vytvorených výskumných dát, kto je vlastníkom vytvorených výskumných dát, ak to nie je ich tvorca, či si môže výskumník zobrať dáta so sebou na iné pracovisko, najmä v prípade spoločného výskumu alebo kombinovania rôznych zdrojov dát. DMP by mal obsahovať aj informáciu o tom, ako sa projekt vysporiada s právami a povinnosťami vyplývajúcimi z použitia dát iných strán. A takisto informáciu o pridelení verejných licencií na dáta, ktoré umožnia ich opakované využívanie a ktoré budú používateľov informovať o tom, akým spôsobom môžu dané dáta použiť.

Zodpovednosť

- Treba posúdiť, či bola zodpovednosť za manažment dát niekomu pridelená a či bola zohľadnená rôznorodosť úloh súvisiacich s manažmentom dát, ktoré môžu byť potrebné na výskum. Pri spoločnom výskume sú zodpovednosti za manažment dát pridelené každej partnerskej inštitúcii.

Zdieľanie dát a archivácia

- Treba posúdiť, či sa plánuje príprava a dokumentovanie dát na zdieľanie a archiváciu. Dáta by sa mali riadne dokumentovať už počas priebehu výskumu, aby poskytli sekundárnym používateľom vysoko kvalitné kontextové informácie alebo štruktúrované metadáta. Týka sa to napr. dokumentovanie zberu dát, pôvodu, spracovania a analýzy dát.

Článok 7 - Záverečné ustanovenia

Vzhľadom na meniace sa podmienky v rôznych oblastiach otvorenej vedy, metodické odporúčanie bude priebežne aktualizované. Metodické odporúčania nadobúdajú účinnosť od 1.1.2025

¹⁵ [Autorský zákon č.185/2015](#)

PRÍLOHA 1

NÁSTROJE NA TVORBU PLÁNU MANAŽMENTU DÁT

Pri tvorbe DMP je možné využiť buď existujúce šablóny a tlačivá, ktoré výskumníkom poskytujú grantové agentúry alebo výskumné inštitúcie (napr. ERC¹⁶, Horizont Európa¹⁷) alebo online nástroje na tvorbu DMP s implementovanými sprievodcami. Tieto online nástroje pomáhajú vytvárať, kontrolovať a zdieľať plány manažmentu dát. Tieto nástroje spĺňajú požiadavky inštitúcií a financovateľov výskumu.

V tejto prílohe sú uvedené online nástroje, ktoré sú v súčasnosti dostupné bezplatne.

1. ARGOS

Argos je otvorený, rozširovateľný nástroj, ktorý zjednodušuje manažment, validovanie, monitorovanie a údržbu plánov manažmentu dát. Umožňuje aktérom (výskumníkom, manažérom, supervízorom apod.) vytvárať strojovo spracovateľné plány manažmentu dát, ktoré sa môžu voľne vymieňať medzi infraštruktúrami na realizáciu konkrétnych aspektov procesu manažmentu dát v súlade so zámermi a záväzkami vlastníkov dát. Argos prevádzkuje OpenAIRE a je dostupný na: <https://argos.openaire.eu/home>.

2. DMP ONLINE

DMP online pomáha vytvárať, kontrolovať a zdieľať plány manažmentu dát, ktoré spĺňajú požiadavky inštitúcií a financovateľov výskumu. Plán manažmentu dát môžete s týmto nástrojom jednoducho aktualizovať počas celého životného cyklu projektu, zdieľať online alebo s viacerými výskumníkmi a stiahnuť v rôznych formátoch. DMP online prevádzkuje Digital Curation Center a je dostupný na: <https://dmponline.dcc.ac.uk>.

3. DMP TOOL

DMP Tool môže využiť každý, kto má záujem o vytvorenie plánov manažmentu dát a na uľahčenie výskumu. Nástroj tiež ponúka zdroje a služby dostupné v zúčastnených inštitúciách, ktoré pomáhajú splniť požiadavky na manažment dát. Nástroj DMP tool taktiež obsahuje súbory verejne dostupných plánov manažmentu dát. Správcovia nástroja DMP tool môžu označiť plán ako „Odporúčaný“. Odporúčané plány sa automaticky zobrazujú v hornej časti stránky. DMP tool vytvorila California Digital Library a je dostupný na <https://dmptool.org/#>.

4. DATA STEWARDSHIP WIZARD

V Data Steward Wizard (DSW) netreba písať veľa textu, ale stačí zodpovedať na zrozumiteľné otázky v dotazníkoch. Tieto otázky majú nadväznosti na predchádzajúce odpovede a taktiež môžu byť prepojené s externými zdrojmi. DSW sa dá zdieľať s ostatnými, ktorí okamžite uvidia, aké zmeny spravili ostatní. Data Stewardship Wizard vytvorili IOCB Praha, CVUT, Elixir, DTL a je dostupný na <https://ds-wizard.org>.

¹⁶ ERC (https://erc.europa.eu/sites/default/files/document/file/ERC_info_document-Open_Research_Data_and_Data_Management_Plans.pdf)

¹⁷ HE Programme Guide (<https://ec.europa.eu/info/funding-tenders/opportunities/docs/2021-2027/horizon/guidance/programme-guide-horizon-en.pdf>)